

prædominantem. Hinc Facultas Paris. an. 1560 ut refert *Tourn.* t. 9. p. 95. damnavit hanc propositionem: « Per contritionem, non » adhibito realiter Sacramento, non dimittitur peccatum extra » casum Martyrii, aut necessitatis. » Item Clerus Gallicanus in Comitibus Generalibus an. 1700 (*apud eumd. Tourn. pag. 102*) declaravit: « Hæc duo ex S. Synodo Tridentina monenda et docenda » esse: primum, ne quis putet in Sacramento requiri ut præviam » Contritionem illam, quæ sit caritate perfecta, et quæ, antequam » suscipiatur, hominem Deo reconciliat. » Item eadem Facultas Paris. anno 1638 notavit censura librum cujusdam Claudii Seguenolii, dicens: « Quæ tradit Auctor de attritionis insufficientia, et contritionis ex perfecta caritate absoluta necessitate ad » recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ: Et quæ addit de absolutione, quod nihil aliud sit, quam declaratio peccati jam » remissi, damnavit Facultas, et censuit illas Propositiones esse » praxi Ecclesiæ contrarias, efficaciam Sacramenti Pœnitentiæ » immunivas, et insuper temerarias, et erroneas. » Ut autem notat *Tourn. dict. pag. 102.* prædictus Auctor non jam loquebatur de contritione intensa, sed tantum de remissa ex motivo caritatis, cum hanc distinguebat à dolore ex motivo gehennæ.

Quod autem omnis contritio deleat peccata, probatur, quia actus contritionis est formalis actus caritatis erga Deum, sive intrinsicè conjunctus cum caritate, ut communiter docent *Salm. de Pœnit. cap. 1. num. 13. cum S. Bonav. Scoto, Pal. Alensi, etc. Croix l. 6. p. 2. n. 727. cum Lugo, Aversa, Bosco, et Gorm. ex D. Th. 3. p. q. 85. art. 6. et q. 86. art. 3.* Nec videtur id posse dubitari; nam peregre loquitur *P. Frassen. tom. 10. p. 534.* dicens, quod in substantia contritio non est imperfectior caritate, utraque enim tendit in Deum, sed diverso modo: caritas tendit in Deum per modum consecutionis, ut summum Bonum; Contritio vero per modum fugæ, quatenus homo detestatur peccatum, ut summum malum, utpote Deo oppositum. Caritas tendit immediatè in Deum, et mediatè in odium peccati; contritio autem immediatè in odium peccati, et mediatè in amorem Dei. Unde concludit, quod contritio sit actus formalis caritatis, cum propter Dei dilectionem homo odit peccatum. Præterea, cum contritio ex solo motivo caritatis oriatur, non potest contritio existere, nisi præcedat, simulque coexistat caritas; nam contritio nihil aliud est quam dolor de peccato, quatenus offensa Dei summè dilecti; unde qui conteritur, necesse est ut exercitè, etsi non reflexè, actum caritatis eliciat, et ideo *S. Thomas 3. parte quest. 85. art. 6.* dixit: « Actus et » habitus caritatis simul sunt tempore cum actu et habitu » pœnitentiæ. »

Posito igitur quod contritio sit etiam vera caritas, sive necessariò cum caritate conjuncta, necessariò etiam dici debet, quod remittat peccatum. Patet minùs luculenter ex Divinis Scripturis, quod qui Deum diligit, jam particeps est amicitiae Dei, prout *Proverb. 8. Ego diligentes me diligo. Joan. 14. Qui diligit*

me, diligetur à Patre meo. 1. Petri 4. Caritas operit multitudinem peccatorum. 1. Joan. 4. Omnis qui diligit, ex Deo natus est. Hinc *D. Augustinus, (tr. 9. in Joan.)* dixit: « Timor medicamentum, caritas sanitas est. » Et *l. 1. contra 2. Epistol. Pelag. cap. 2. Caritas efficit filium Dei.* Item *Serm. 35. de Proo. c. 12. Deum non vides, ama, et habes.* Et *tr. 9. in Joann.* agens de caritate dicit: « Quam cum habere cœperit homo, Spiritum S. habebit. » *S. Joann. Chrysost.* « Ubi caritas est, omnia » sublata sunt mala. » Et apertius id docet *S. Th. 2. 2. q. 45. art. 4.* ubi ait: « Caritas non potest esse cum peccato mortali. » Et quod hęc S. Doctor non loquatur de caritate intensiva, sed de sola caritate prædominante, patet ex eo quod ipsemet dixit *qu. 24. art. 12.* ad quam se remittit, ubi inquit: « Quilibet » actus peccati mortalis contrariatur caritati secundum propriam rationem, quæ consistit in hoc, quod Deus diligatur » super omnia. » Unde immeritò *P. Concina* dicit, quod S. Doctor illam caritatem intelligit non posse esse cum peccato, quæ est in gradu intenso, cum dicat *S. Th. in Suppl. q. 5. art. 3.* « Amor potest esse ita remissus, quod non sufficiat ad rationem » caritatis. » Nam respondetur quod hęc *D. Th.* nihil aliud vult intelligere, nisi quod si amor est ita debilis, ut nondum attingat objectum caritatis, scilicet nondum diligat Deum super omnia, hæc non est vera caritas, sed initium caritatis; si verò sufficiat ad rationem caritatis, quæ consistit in dilectione Dei super omnia (ut supra explicavit *dict. q. 24. art. 12.* ubi *Quilibet, etc.*) hæc quantumcumque sit remissa, est vera caritas, et hanc dicit non posse esse cum peccato mortali. Et ratio evidens est, quia sicut quæcumque aversio à Deo tanquam à fine ultimo, etiam in gradu remisso, sufficit ad amittendam Dei amicitiam, ita quæcumque vera conversio sufficit ad eam recuperandam; ex illo: « Convertimini ad me, et convertar ad vos. » *Zach. 1.* Et alio: « Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit. » *Ezech. 33.* Unde *Bellarminus t. 4. 347.* ait: « Actus » dilectionis Dei super omnia opponitur peccato, et expellit illud » efficienter; unde sine miraculo non potest post actum dilectionis Dei super omnia manere peccatum. »

Id clarè confirmatur ex Prop. 32 Michaelis Baii, damnata à Gregorio XIII, quæ dicebat: « Caritas illa, quæ est plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum. » Certum est apud omnes, quod caritas requisita ad implendam legem, non oportet ut sit intensa, sed sufficit si pertingat ad diligendum Deum super omnia. Quidquid enim dicat *Juenin. Instit. Th. t. 6. p. 333.* requirens caritatem intensam ad implendum præceptum amoris, ex illo: « Diliges Dominum » Deum tuum, ex toto corde tuo, etc. » Communiter tamen Theologi oppositum tenent cum *D. Thoma 2. 2. q. 44. art. 8. ad 2.* qui explicans illud *ex toto corde*, quomodo sit intelligendum, sic ait: « Cum mandatur, quod Deum ex toto corde diligamus, datur intelligi quod Deum super omnia debemus

» diligere. » Et *ibid.* q. 24. n. 8. dicit : « Ad veram caritatem » satis esse, quod homo habitualiter totum cor suum ponat in » Deum, ita scilicet quod nihil cogitet vel velit quod Divinæ » dilectioni sit contrarium; et hæc perfectio communis est omnibus Caritatem habentibus. » Ergo perfectio caritatis in hoc consistit, quod homo diligat Deum super omnia, et nihil velit contrarium divinæ dilectioni; ut patet ex illo 1. *Joann.* 2. 5. « Qui servat verbum Christi (scilicet legem implet), verè in » hoc caritas Dei perfecta est. » Hinc certum est caritatem prædominantem, licet remissam, legem implere, ut communiter cum *D. Thoma* ut supra, docent *Suar. de Pœnit. d. 4. n. 7 Sanch. Dec. l. 2. c. 3. et 5. Bon. de 1. præc. d. 3. q. 4. p. 1. n. 2. cum Val. et Reg. et ipse Habert t. 3. p. 632. v. Distinguo*, esto ipse sit contrariæ sententiæ quoad sufficientiam attritionis, hoc tamen non negat, nempe sufficere ad impletionem præcepti caritatem remissam, modò sit prædominans, cum nullum sit præceptum (ut ait) de intensione caritatis; nam alias Deus præciperet rem impossibilem, cum non sit in nostra potestate intensam caritatem habere; nisi dicere velis cum *Continuat. Tournely, tom. 3. p. 271. vers. Antequam*, et clarius *p. 273 vers. Neque*, quod quisquis habet amorem Dei prædominantem, necessariò habet etiam amorem intensivum (rationalem, non jam sensitivum) prædominantem, qui bene sufficit ad implendum præceptum. Sed si intensio amoris sic intelligatur, quæstio est tantum de nomine. Cæterum certè præceptum implet, qui habet caritatem appetitativè prædominantem. Et hanc caritatem dicebat *Baius* posse esse conjunctam cum peccato, et hoc damnatum est. Aiebat enim *Baius* : « Caritas illa, quæ est » plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione peccatorum. » Ergo, ut rectè dicit *Magister meus*, illustrissimus et doctissimus episcopus *Tornus*, propositio opposita tenenda est, nempe : « Caritas illa, quæ implet legem, semper est conjuncta » cum remissione peccatorum. » Nec obstat dicere, quod propositio fuerit proscripta respectu ad caritatem habitualement, nempe cum quis est in gratia, non verò respectu ad caritatem actualem : nam bene respondet *Lugo d. 5. n. 101.* quod *Baius* loqueretur de caritate quæ est plenitudo legis, de qua loquebatur *Apostol. ad Rom. 13.* Hinc non dubitandum quin *Baius* locutus fuerit non de habitu caritatis, sive de gratia justificante, sed de actu dilectionis; per solum enim habitum non impletur lex, sed per actum, cum lex habitum non præcipiat, sed actum caritatis, ut doctores communiter dicunt; quia habitus non cadit sub præcepto, et præcepta non implentur nisi per actus. Id confirmatur ex proposit. 70 damnata ejusdem *Baii*, quæ dicebat : « Homo existens in peccato » mortali... potest habere veram caritatem; et caritas etiam perfecta potest consistere cum reatu æternæ damnationis. » *Baius* igitur hic distinguebat caritatem veram à perfecta; per tò etiam perfecta (nova sedulò illud additum etiam) utique intelligebat caritatem intensam; et per tò veram, caritatem remissam, quæ sine

dubio vera caritas est, cum majus et minus non varient speciem; et utraque pars propositionis damnata est. Nescio quomodo his responderi possit.

Ex his omnibus congestis patet oppositam sententiam, quæ dicit contritionem cum caritate remissa non justificare extra sacramentum, esse omnino improbabilem et falsam; unde dicit *Lugo d. 5. n. 99.* eam ab omnibus theologis communiter rejici, inò apud ipsum *n. 115 Coninch.* vocat erroneam, *Vasquez* contra sententiam catholicam, *Alphonsus Curiel* parum tutam in fide, alii verò temerariam, et scandalosam : temerariam, quia in re gravissima discedit ab omnibus theologis, et communi sensu SS. Patrum; scandalosam verò, quia removet homines à sæpius procuranda contritione. Et ideo testatur *Gonet d. 3. n. 27.* quod *Silvius*, licet prius oppositam sententiam tutatus fuisset, postea tamen se retractavit : « Eò quòd (ait *Gon.*) apertissimè talis sententia » contradicat variis Scripturæ, et conciliorum, ac SS. Patrum » testimoniis. »

Obijciunt autem I. contra nostram sententiam de sufficientia attritionis : Peccator aversus à Deo non potest ad Deum converti, nisi per caritatem formalem et actualem. Respondetur : Hoc si quidem requiritur extra sacramentum; et ratio est, quia, sicut per peccatum, quod est actualis contemptus Dei, homo avertitur à Deo, ita per amorem actualem debet se ad Deum convertere. Aliud verò dicendum de remissione peccatorum intra sacramentum; quia, cum sacramentum virtutem habeat delendì peccatum, et non nisi per infusionem gratiæ, quæ est ipsa caritas habitualis, sufficit ad gratiam obtinendam, ut peccator per attritionem sit dispositus ad sacramentum recipiendum, virtute cujus sine caritate actuali convertitur ad Deum, prout extra sacramentum per caritatem converteretur. Et sic intelligitur quomodo peccator ex attrito fiat contritus, nempe, quia virtute clavium æquivalenter contritus redditur, prout dicunt fautores nostræ sententiæ communiter, ex *D. Thoma* in cit. *Quodl. 4. art. 1.* ubi docuit : « Alii » qui non perfectè contriti virtute clavium gratiam contritionis » consequuntur. »

Obijciunt II. Qui dolet de peccato propter pœnam, magis odit pœnam quàm peccatum; unde, si non habeat caritatem, non potest Dei gratiam adipisci. Respondetur distinguendo : Qui actu magis odisset pœnam quàm culpam, ex timore, qui dicitur serviliter servilis, adeo ut ille peccare vellet, si non esset puniendus; hic non solum non eliceret actum bonum, sed positivè malum, quia non excluderet à suo dolore voluntatem peccandi. Qui verò odit culpam propter pœnam, et excludendo omnino voluntatem peccandi, dolet se offendisse Deum propter metum inferni, iste am elicit actum bonum, qui oritur ex caritate ordinata erga seipsum (ut declaravit Tridentinum, et confirmavit *Alexander VIII.* damnando propos. 16, quæ dicebat : « Attritio, quæ gehennæ et » pœnarum metu concipitur sine dilectione benevolentiae Dei » propter se, non est bonus motus ac supernaturalis; » et ideo

jam se dispositum reddit ad gratiam in sacramento consequendam.

Obijciunt III. Ad quamcumque justificationem omnino requiritur saltem principium dilectionis; prout declaravit *Trident. sess. 4. c. 6.* ubi dixit quòd peccatores, dum ad justificationem disponuntur, « Deum... tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur adversùs peccata per odium aliud quod, et detestationem. » Respondetur: Non negamus ad justificationem requiri initium amoris; nec negamus illud requiri etiam in sacramentis mortuorum, dum concilium ibi agit præsertim de justificatione per baptismum. Sed qualis, quæso, amor à concilio requiritur. Numquid perfecta caritas? vel an tantum initium caritatis? Hic refert advertere id quod testatur *Pallaioic. His. Trid. l. 8. c. 13.* nempe quòd aliqui patres concilii, vice tò diligere incipiunt, contenderent ut adderetur, *per actum caritatis*: sed huic concilium restitit, et confirmavit, ut poneretur tantum diligere incipiunt. Cur restitit? nisi quia judicavit non requiri ad justificationem in baptismo (sive in sacramento pœnitentiæ, hæc enim sacramenta pari passu procedunt) actum perfectæ caritatis. Hoc autem initium amoris, ut bene docent *Gamm. in 3. part. de Pœnit. c. 9. Frassent. 10. p. 563. q. 2. Petrocorens. tom 4. pag. 114. quæst. 3. et Tourn. præl. Theol. tom. 9. p. 126.* jam habetur in attritione, quam supra descripsimus: primò, per timorem divinæ vindictæ, juxta illud *Eccles. 25. 16. Timor Dei initium dilectionis ejus.* Secundò, per spem veniæ, cum in ipso Tridentino dicatur *loc. cit.* quod ad gratiam bene se disponant, qui Deum incipiunt diligere *tanquam omnis justitiæ fontem*, id est tanquam justificationis omnis auctorem. Tertiò, per spem beatitudinis æternæ, cum doceat *D. Thomas 1. 2. q. 40. artic. 7.* loquens de spe theologica, eam esse quidem initium amoris erga Deum, his verbis: « Ex hoc... quòd per aliquem speramus nobis » posse provenire bona, movemur in ipsum, sicut in bonum nostrum; et sic incipimus ipsum amare. » Unde idem sanctus doctor 2. 2. quæst. 7. art. 8. inquit: « Perfectus quidem amor est, » quo aliquis secundum se amat... imperfectus... quo quis amat » aliquid... sed ut illud bonum sibi ipsi proveniat. » Hæc autem omnia (ut dicunt AA. citati, et alii) necessariò in attritione includuntur, dum qui cum illa, et spe veniæ, ad sacramentum accedit, jam Deum ut suum liberatorem, justificatorem et glorificatorem diligere incipit.

Nec obstat dicere quòd ille, qui diligit Deum propter bonum suum, seipsum diligit, non Deum; nam sapienter respondet *S. Franciscus Salesius de Amore Dei capite 17* dicens, quòd, si quis diligeret Deum propter suum bonum, et ita affectus esset ut si à Deo nihil speraret, eum nullo modo diligeret; hic utique peccaret, quia positivè excluderet caritatem; tunc enim non se converteret ad Deum, sed revera ab illo se magis averteret, cum perversè ordinaret Deum ad seipsum tanquam ad finem ultimum. Qui verò amat Deum tanquam sibi summum bonum, et excludit

omnem voluntatem petendi, tunc elicit actum bonum supernaturalem; et, licet non habeat caritatem perfectam, illam tamen non excludit, eamque jam incipit habere, et aliquo modo ad Deum se convertit.

Cæterum, quis negat esse omnino expediens, ut pœnitentes pro viribus conentur elicere actum contritionis perfectæ, utque confessarii studeant semper eos ad illam excitare, ut tutius illi divinam gratiam consequantur? Verùm nostra sententia utique proderit, ut, si quis accedat cum sola attritione, non se retrahat ab hoc sacramento, et confessarius eum non rejiciat tanquam indispositum.

443. — Quæritur VII. an in confessione sufficiat attritio ex metu pœnarum temporalium prout infliguntur à Deo. *Prima sententia* affirmat, et hanc tenent *Lugo dist. 5. n. 137. Suarez dist. 7. sect. 2. num. 15. Spor. n. 242. Anacl. num. 42. Viva in proposit. 15 Alexander VIII. n. 12. Elb. n. 59.* qui cum *Gob.* vocat moraliter certam; item *Gran. Reg. Moio, Aoersa etc. cum Croix n. 884.* qui vocat probabilissimam. Ratio, quia *Trident. sess. 14. c. 4.* inter motiva attritionis ad sacramentum sufficientis dicit, *ex metu gehennæ et pœnarum*: ubi per tò *gehennæ* intelligitur pœna æterna, per tò autem *pœnarum* videtur intelligi pœna temporalis, cum ibi concilium adducat exemplum pœnitentiæ Nimiritarum, quæ concepta fuit ob metum excidii suæ civitatis; sicut enim Deus comminatur pœnas æternas, sic temporales ad peccatores absterrendos. *Secunda* verò sententia negat, et hanc tenent *Concin. pag. 236. n. 11. Canus Relect. de Pœnit. part. 3. item Hurtad. Pasqualigus apud Dian. p. 9. tr. 9. resol. 51. Et Cardenas in proposit. 1 Innoc. XI. n. 72.* dubitat an prima sententia sit moraliter certa. Ratio, quia licet Tridentinum dicat ex metu *gehennæ et pœnarum*, non tamen distinguit *gehennæ*, vel *pœnarum*; unde probabiliter ponit utrumque pro eodem; cum enim pœna peccati mortalis sit æterna, de malo æterno pœnitens timere debet. *Prima* sententia videtur probabilior; nam *gehenna* cunctas complectitur æternas pœnas, et ideo, dicente concilio *et pœnarum*, aliquid aliud, præter pœnam æternam intelligendum est. At, cum secunda non careat sua probabilitate, saltem extrinseca, puto tutius in praxi eam servandam esse.

444. — Quæritur VIII. an possit dari sacramentum pœnitentiæ validum et informe. Casus esset, si quis duo mortalia commiserit, unum furti, alterum perjuri; deinde memor tantum furti ipsum duntaxat confitetur, dolens non ex motivo universali, sed ex motivo speciali turpitudinis supernaturalis, quam habet furtum; quæritur an hic, licet gratiam non recipiat, validè tamen confiteatur, ita ut sacramentum, sublato obice, nempe detestato peccato obliato, reviviscat ad causandam gratiam, nec postea sit obligatio repetendi peccatum jam confessum, sed solum omisum. *Prima sententia* negat, et hanc tenent *Elbel num. 82. Conc. pag. 351. Felix Potest. de Pœn. n. 2082. cum Scoto, Holzm. n. 506. cum Bosco, Sporer, Mastro, Gallensi, et Scotistis. Com-*

muniter item Vasq. Laymann. Con. Sa etc. apud Croix num. 672. Ex istis autem alii (ut Vasq. Potest. et Elbel) dicunt, tale sacramentum esse validum et formatum, id est cum effectu gratiæ. Ratio, quia, cum pœnitens doleat, ut divinam recuperet amicitiam, licet doleat ex speciali motivo turpitudinis furti, tamen ejus dolor virtualiter se extendit ad omnia mortalia oblita, utpote opposita reconciliationi cum Deo intentæ; ac proinde, si dolet de turpitudine specifica, debet etiam dolere de generica, quæ talem reconciliationem impedit. Alii verò è converso (ut Holzm. etc.) dicunt tale sacramentum esse non solum informe, sed etiam invalidum. Ratio, quia in Trident. sess. 14. c. 5. habetur, quòd dolor dicitur pars hujus sacramenti, quatenus operatur remissionem peccatorum; ergo, si dolor ille particularis remissionem non causat, nunquam erit materia apta ad sacramentum, ac proinde sacramentum erit semper invalidum. Secunda verò sententia probabilior affirmat, et hanc tenent Lugo dist. 14. ex num. 65. Suar. d. 20. sect. 4. n. 26. item Tolet. Val. Fill. Bonac. Tann. Escob. etc. cum Croix d. n. 672. ac Gonet. d. 10. art. 1. cum aliis Thomist. communissimè, ex D. Th. Suppl. q. 9. art. 1. et in 4. dist. 17. q. 3. art. 4. quæst. 1. cujus verba retulimus n. 87. Hi enim AA. dicunt talem pœnitentem non consequi gratiam, quia ex una parte unum mortale non potest remitti sine alio; et ex altera, cum peccator doleat tantum ex motivo particulari turpitudinis furti, non potest obtinere remissionem perjurii, cujus non meminit, nec dolet. Dicunt tamen hujusmodi sacramentum esse validum, quia nulla deest pars essentialis ad valorem: non confessio, cum fiat integra eorum peccatorum, quæ memoriæ occurrunt: non dolor, cum jam adsit circa peccatum confessum, nec absolutio ut supponitur; unde nihil obstat quominus tale sacramentum validum dici possit. Ad primam autem rationem respondetur quòd ille virtualis dolor, qui supponitur quoad perjurium oblitum (inclusus in illa detestatione specifica furti confessi), non sit sufficiens materia sacramenti, cum nullo modo tunc fiat sensibilis, neque per confessionem, neque aliunde. Ad secundam rationem respondetur quòd concilium loquatur de eo quod per se et ordinariè contingit, non autem de eo quod per accidens et rarò evenit. Cæterum, semper consultum est ut dolor eliciatur ex motivo generali; imò et necessarium, casu quo homo advertit se posse in anima habere alia mortalia oblita.

443. — Quæritur IX. An actus doloris debeat præcedere non solum absolutionem, sed etiam Confessionem? Prima sententia affirmat, et hanc tenent Laym. c. 4. n. 31. Pal. part. 7. n. 11. item Conc. et Bonasp. ap. Conc. pag. 232. n. 3. Ratio, tum quia dolor tanquam materia hujus Sacramenti debet esse sensibilis, nec aliàs nisi per Confessionem sensibilis efficitur; ergo, si Confessionem subsequitur, non est materia apta, tum quia Confessio non debet esse simplex narratio, sed accusatio dolorosa, directa ad remissionem peccati obtinendam, et ideo oportet, ut sit à dolore informata. Secunda verò sententia communior negat, eam-

que tenent Suar. dist. 20. sect. 4. n. 30. Bon. part. 2. n. 18. Lugo dist. 15. n. 13. Nav. Man. c. 1. n. 22. Holzm. n. 508. item Dic. Tol. Fill. Major, Henr. Fag. etc. apud Salm. c. 5. n. 24. et Conc. loc. cit. valde probabilem putat, favetque Rituale Rom. de Sacram. Pœnit. dicens: « Audita Confessione (Confessarius) ad dolorem efficacibus verbis adducere conabitur, etc. » Ex hoc videtur Rituale supponere, quòd bene sufficit dolor post Confessionem elicitus. Sed rectè aiunt Salm. tr. 6. de Pœnit. c. 5. n. 26. quòd hæc secunda sententia sensu, quo eam explicat Suarez et Dicastillus, à prima non discrepat; Laymann enim, Coninchius, et Palas nihil aliud exigunt, nisi quòd Confessio non sit mera peccatorum narratio, sed sit accusatio sui ipsius ad absolutionem obtinendam. En verba Laymanni, quem sequitur Palas: « Requiritur, ut dolor aliquo modo antecedit Confessionem, quia » externa peccatorum Confessio debet procedere ab interna pœnitentia, eamque significare, quandoquidem materia Sacramenti » non est mera peccatorum explicatio, sed accusatio sui ipsius tenens ad absolutionem. ut explicat Coninchius. » Deinde ipse Laymann cum Palas, sententiam Suarii sectando, addit: « Ad hoc » verò (nempe ut Confessio sit sacramentalis) necessarium est, » ut dolor animi post peccatorum narrationem habitus aliquo » signo declaretur, saltem humiliando se coram Sacerdote, et absolutionem petendo, seu expectando; tale enim signum relatum » ad peccata paulò ante explicata veram rationem sacramentalis » accusationis habet. » Non igitur hæc sententiæ sunt duæ, sed una; in tantum enim Laymann et alii requirunt, ut Confessio sit dolorosa, sive quòd dolor Confessionem præcedat, in quantum exposcunt, ut Confessio non sit mera peccatorum narratio; sed habeat rationem accusationis sacramentalis; et ad hoc sufficit ut Confessio fiat animo obtinendi absolutionem, et deinde dolor manifestetur saltem per petitionem. seu expectationem absolutionis, sic etenim Confessio bene sacramentalis evadit. Addunt verò Salmanticenses, quòd tantum ad sedandos scrupulos solent Confessarii, si de interna dispositione pœnitentis dubitent, excitare illum ad dolendum de peccatis paulò ante explicatis, quod fit si dicatur: « De peccatis narratis doleo, et me accuso. »

446. — Quæritur X. Per quantum temporis spatium actus doloris moraliter perduret ad validè suscipiendum Sacramentum Suar. dist. 20. sect. 4. num. 29. et Escob. lib. 14. num. 121. cum Soto, Hurt. et Candido, censent sufficere dolorem, qui longo tempore Confessionem præcesserit, modò non sit retractatus. Sed meritò hos non approbat P. Conc. pag. 233. n. 4. Alii autem, ut Carden. in prop. 1. Innoc. XI. p. 65. n. 88. Holzm. n. 510. et Diana part. 5. tr. 14. R. 67. cum Præp. et Gran. dicunt sufficere dolorem præcedentem per unum diem, modò fuerit elicitus in ordine ad Confessionem: cum enim Confessio sit effectus illius doloris, dolor virtualiter perseverat. Consentit Ronc. cap. 3. quæst. 2. R. 2. etiamsi dolor præcesserit per aliquot dies, dummodo (ut hic auctor ait) virtualiter perseveret in aliquibus me-

diis, putà si pœnitens ex vi concepti doloris perstiterit in frequentj oratione, fuga occasionum, pœnitentiis, etc. Sed *Croix* n. 706. sentit, quòd, si post dolorem elicitum pœnitens ad diversa se converterit, vel per moram notabilem animo ad alia se distraxerit, in praxi breviter dolor sit renovandus. Hoc tamen videtur potiùs ut consilium sequendum, quàm ut præceptum, cum communiter doceant DD. cum *P. Conc.* bene esse aliquam analogiam inter forum civile, et sacramentale; unde bene potest intercedere aliquod spatium inter discussionem causæ, et sententiam, sed non tanta, quanta in foro civili.

447. — Quæritur XI. An, ut dolor sit materia apta, debeat esse elicitus cum intentione Confessionis? Negant *Lugo dist. 14. n. 37.* item *Sporer, Moya, Gob. etc. apud Conc. p. 232. n. 2.* ac probabile putat *Tamb. l. 1. c. 2.* Ratio, tum quia ex *Trid. sess. 14. cap. 4.* illa attritio dicitur disponere ad impetrandam gratiam in Sacramento, quæ voluntatem peccandi excludit, cum spe veniæ; quæ omnia verificantur in casu nostro. Tum quia tunc dolor, licet non fuerit ordinatus ad Confessionem relatione antecedenti, ordinatur tamen relatione consequenti, eò quòd tunc adhuc verificatur dolor patefieri per Confessionem. Affirmant verò *Bus. supra n. 12. Bon. q. 3. part. 2. n. 17. Conc. l. c.* (citatur etiam pro hac sententia *P. Suarez dist. 20. sect. 4. n. 29.* Sed *Lugo loc. cit.* ostendit, quòd *Suar.* est potiùs pro sua sententia.) Ratio, quia sicut minister, aut etiam suscipiens alia Sacramenta debet per intentionem ordinare materiam ad Sacramentum, prout ablutionem ad Baptismum, vel tactum materiæ ad Ordinationem, ita etiam suscipiens Sacramentum Pœnitentiæ debet ad illud ordinare dolorem, qui est hujus Sacramenti materia. Prima sententia est probabilior, sed cum secunda etiam sit probabilis, ante susceptionem Sacramenti tutius docet *Carden. in Prop. 1. Innoc. XII* hanc esse sequendam.

448. — Quæritur XII An si quis statim post absolutionem confitetur peccatum oblitum, teneatur novum elicere dolorem? Prima sententia communior negat, et hanc tenent *Lugo dist. 14. n. 27. Anacl. n. 72. Viva q. 3. art. 3. n. 8. cum Perez, Henr. et communi, Roncaglia cap. 3. q. 3.* qui vocat moraliter certam. *Sporer. n. 300. Elbel. p. 214. n. 75.* putat probabilissimam cum *Gob. Dic. Henr. Bosc., etc.* item apud *Croix* n. 707. *Led. Salas, Escob. et Moya,* qui dicit esse indubitatum apud omnes, sed immeritò ut videbimus. Ratio, quia prior dolor se extendit etiam ad peccata oblita, quæ dum pœnitens immediatè confitetur, fit unus moraliter; rectè enim potest una materia proxima partialis plura constituere Sacramenta, unde sicut cum una aqua plures possunt fieri Baptismi, ita cum uno dolore, qui adhuc perseveret (ut hîc supponitur) plura possunt constitui Sacramenta Pœnitentiæ. Secunda verò sententia affirmat, et hanc tenent *Bon. part. 4. n. 1. Vasq. quæst. 92. art. 3. dub. 5. n. 10. Fill. tr. 6. n. 77.* Ratio, quia per primam absolutionem jam completum est iudicium; ergo si impertienda est nova absolutio, nova requiritur

materia proxima. Et quamvis dolor in se moraliter perseveret, non tamen perseverat in ordine ad secundam absolutionem; ut enim supra diximus in præcedenti Quæst. X, probabiliter ad valorem Sacramenti requiritur ut dolor non solum sit elicitus, sed etiam elicitus in ordine ad absolutionem. Cum ergo hæc secunda sententia sit probabilis, imò probabilior, in praxi omnino sequendam esse dicunt *Croix* n. 712. et *Conc. pag. 234. n. 5;* saltem tutius censeo tenendam.

449. — Quæritur XIII Quomodo eliciendus sit dolor in Confessione venialium? Certum est, quòd etsi extra Sacramentum « sufficit aliquis motus gratiæ vel caritatis ad ejus remissionem, » ut docet *D. Th. 3. p. q. 87. art. 2,* tamen in Sacramento omnino requiritur dolor formalis, nec sufficit virtualis, ut communiter docent DD. cum *Roncaglia c. 2. q. 2. Conc. p. 235. n. 6. et Croix* n. 682. (contra paucos) ex *D. August. Epist. 48.* ubi scripsit; « Nec quemquam putes à quocumque seu magno seu parvo peccato ad correctionem sine pœnitentia posse transire. »

Sed dubitatur 1. an sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore? Negant *Natalis Alex. de Pœnit. art. 7. reg. 20. pag. mihi 69. Juenin. de Sacram. in Sacram. Pœn. q. 4. §. 2. et Genettus t. 4. q. 8. in fine pag. 81,* et dicunt non esse nisi veniale suscipere Sacramentum sine certo dolore, quando materia tantum levis affertur in Confessione, et abest animus profanandi Sacramentum; quia ut supponunt, frustrare Sacramentum in materia levi, non est nisi levis irreverentia. Sed per quantum huic opinioni acquiescere conatus sim, non potui, cum hæc sententia opposita sit communi Theologorum, ut videre est apud *Croix* num. 681. *Antoine* p. 501. q. 7. et *Lugo dist. 14. sect. 8. ex n. 108.* qui primam sententiam vocat omnino falsam; et ratio nimis urget, nam tota malitia culpæ in hoc casu consistit in injuria, quæ irrogatur Sacramento, illud suo effectu frustrando, sive ergo Sacramentum frustretur ex materia gravi, sive ex levi, nihil refert, quia semper eadem irreverentia Sacramento infertur.

Dubitatur 2. an in Confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio? Negant aliqui apud *Suar. dist. 20. sect. 6. n. 7.* Sed oppositum est tenendum cum communi sententia, quam docent *Suarez l. c. Conc. p. 235. n. 7. Antoine* p. 501. q. 7. *Lugo dist. 14. num. 118. cum Henr. et Fag. et Escob. l. 14. n. 166. cum Hurt. et Diana.* Hinc sufficit de uno tantum veniali pœnitere et proponere emendationem cum venialia non sint materia necessaria, sed tantum sufficiens. Dicunt autem *Lugo ex n. 133. Tamb. l. 1. c. 3. n. 9 et 10. Pal. ac Spor. apud Croix* n. 910, sufficere etiam si quis doleat de multitudine, aut frequentia venialium, etsi non doleat de singulis in particulari; quia, ut dicunt, sicut quis potest dolere de excessu distractionis in precibus, vel comestionis, ita de multitudine venialium. Et videtur favere *D. Th. 3. p. q. 87. art. ad 1.* ubi dicit sufficere « propositum se præparandi ad venialia » minuenda. Ergo sufficit dolor de ipsorum multitudine, propositum enim dolorem sequitur. Contradicunt tamen *Arriaga et*

Dicast. apud Croix l. c. dicentes dolorem et propositum non tantum debere esse circa multitudinem emendandam, sed etiam circa ipsa venialia, quæ frequentiam constituunt. Sed hæ sententiæ facile videntur posse conciliari, cum impossibile sit dolere de multitudine, et non dolere saltem de illis posterioribus culpis, per quas constituitur multitudo, quia circumstantia hæc excessus abstrahi non potest a culpis ipsis: tunc enim in obliquo saltem doleres de culpis, in recto et principaliter de excessu. Rectè etiam dicit *Croix n. 913. cum Suar. et Tann.* (contra *Bosco, etc.*) quòd bene quisque potest dolere de venialibus deliberatis, et proponere omnia illa vitare; de semideliberatis autem sufficit dolere quòd ea commiserit, et imposterum velit attendere ad ipsa vitanda quantum humanæ fragilitati permittitur. Et hæc sunt juxta doctrinam *D. Thomæ*, qui *d. quæst. 87. art. 1. ad. 1.* sic ait: « Pœnitentia de peccatis mortalibus requirit, quòd homo proponat » abstinere ab omnibus et singulis...; sed ad pœnitentiam peccatorum venialium requiritur, quòd homo proponat abstinere à » singulis, non tamen ab omnibus, quia hoc infirmitas hujus vitæ » non patitur. Debet tamen habere propositum se præparandi » ad venialia minuenda. »

§. II.

De quæstionibus pertinentibus ad propositum.

450. — Quæritur I. An in Sacramento Pœnitentiæ sufficiat propositum virtuale, sive implicitum, inclusum in dolore? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Suar. dist. 2. sect. 4. num. 34. Bellarm. lib. 2. de Pœnit. c. 6 et 7. Bonac. q. 5. part. 8. n. 2. Conc. pag. 237. n. 15. cum Scoto, Caj. Cano, etc. item Val. Tolet. Reg. Henr. et apud Croix n. 894*, qui ait oppositam non esse certam. Ratio, quia, licet dolor includat necessariò propositum, tamen Tridentinum *sess. 14. c. 4.* requirit propositum formale; dicens, *cum proposito non peccandi de cætero*. *Secunda* sententia affirmat, dummodo dolor eliciatur ex motivo universali, et hanc tenent *Lugo dist. 14. n. 52. Carden. in prop. 1. Innoc. XI*, (qui vocat moraliter certam) *Laym. c. 4. n. 6. Anæcl. n. 49. Viva quæst. 3. art. 3. n. 1. Elbel n. 87. cum Mastrio, Sp. Gobat. etc. ac Salm. c. 5. n. 54. cum Nav. Fill. Vill. etc.* Ratio, quia Concilium *loc. cit.* subdit, quòd attritio, si voluntatem peccandi excludit cum spe veniæ, disponit hominem ad impetrandam gratiam in Sacramento; ergo quoties has requisitas condiciones habuerit attritio, jam sufficienter disponit ad Sacramenti valorem. *Tertia* verò sententia, quam tenet *Holzmann n. 401. v. Debet 2*, asserens hanc esse communem cum *Suarez, Bellarm. et Bon.* dicit, quòd, si pœnitens cogitet de vita futura, debet formaliter proponere emendationem, quia (juxta Tridentinum) quisque per pœnitentiam debet novam inchoare vitam; unde non videtur satis pœnitere, qui cogitans de vita futura, expressè non proponit emendari. Neque huic obstat dicere cum *Viva*, quòd Concilium

tres tantum partes Sacramenti assignat, scilicet contritionem, confessionem, et satisfactionem, unde si requireretur etiam propositum formale, partes non tres, sed quatuor essent. Nam bene respondet *P. Concina*, quòd contritio duobus constat; nempe dolore, et proposito explicito. Secus verò si pœnitens nihil cogitet de futuro, putà si quis sit in extremo vitæ constitutus; revera enim in quocunque dolore propositum necessario continetur, patetque quòd taciti et expressi eadem est efficacia. Hæ duæ ultimæ sententiæ sunt quidem probabiliores, sed quia prima non caret sua probabilitate, in praxi ante factum tutius sequenda est, ut rectè dicunt *Bon. Croix l. c.* Dico ante factum, nam dicunt *Croix n. 680. Viva in prop. 65. Innoc. XI, n. 16. Elbel de Pœnit. pag. 216. n. 84. Gob. et Bon. ib. cum Bellarm. Suar. Vasq. Reg. Henr.* quòd si bona fide cum vero dolore confessus fueris sine proposito formali, non teneris Confessionem repetere; quia, esto communis non liceat Sacramentum suscipere cum opinione quæ non sit moraliter certa, ne Sacramentum exponatur periculo frustrationis; tamen non teneris repetere Confessionem, si probabiliter validè es jam confessus, cum præfatum periculum tunc non ampliùs adsit. Nihilominus nec etiam valeo huic sententiæ acquiescere; ratio, quia cum prima opinio sit sufficienter probabilis, pœnitens qui gravem culpam et certam perpetravit, tenetur de ea Confessionem explere, non tantum probabiliter, sed etiam certè validam.

451. — Quæritur II. Quænam sint condiciones necessariò requisitæ ad propositum? Hic ante omnia advertendum, rem valde difficilem esse quòd peccatores frequenter ex consuetudine in mortalia labentes cum vero proposito ad Confessionem accedant; quapropter in hoc Confessarius sedulo incumbere debet, maximè si Pœnitens alicui vitio magnam habuerit adhæsiõnem. Tres autem sunt condiciones veri propositi, nempe ut sit firmum, universale, et efficax.

I. Propositum *firmum* importat, ut pœnitens habeat voluntatem omnino deliberatam non recidendi, et sit animo ita dispositus, ut nullius mali timore, et nullius boni cupidine peccatum in posterum admittere velit.

Sed hic dubium fit, an prudenter credi possit, quòd firmum habeat propositum pœnitens, qui asserit se nolle ampliùs relabi, sed certò credit se relapsurum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Nav. Man. c. 9. n. 18.* (qui asserit communem) *Laym. cap. 4. n. 8. Sporer p. 204. n. 310. Pal. par. 2. n. 15.* item *Suar. Sylvest. Con. Henr. Vega, Dic. apud Salm. c. 5. n. 53.* Ratio, quia propositum voluntatis non relabendi bene consistere potest cum judicio intellectus de lapsu futuro ex cognita fragilitate. Sed pace tantorum DD. omnino sequendam puto oppositam sententiam, quam tenent *Busemb. supra n. 10. Conc. pag. 255. n. 3. et Croix l. 6. part. 2. n. 1822. v. Objic.* Non nego quòd speculativè loquendo bene posset consistere firmum propositum voluntatis cum cognitione relapsus; sed cum quis certò credit se relapsu-

rum, practicè certam suspicionem præbet propositum suæ voluntatis non esse satis firmum; impossibile est enim, ut quis firmiter proponat se emendare, sciens quòd Deus suam gratiam coadiuvantem non denegat facienti quantum in se est, et his non obstantibus credat certò se ad sua peccata rediturum. Unde rectè ait *Croix l. c.* quòd talis pœnitens priusquam absolvatur, disponi debet, ut speret, non per vires suas, sed per Dei auxilium à peccatis liberatum iri. Secus verò dicendum, si pœnitens ex sua præterita fragilitate timeret relapsum; communiter enim dicunt DD. cum *Nav. c. 3. n. 13. Croix lib. 6. p. 2. n. 1733*, et aliis, quòd ad serium propositum non requiritur ut credatur nullus relapsus secuturus, sed satis esse nunc adesse seriam voluntatem non relabendi; nam bene potest consistere voluntas respiciendi cum timore lapsus ex mutatione voluntatis. Hinc rectè inquit *Gerson tract. 8. super Magnif. part. 3.* quòd pœnitens Confessario interroganti: «Credis tu quòd nunquam cades in tale peccatum? respondeat, ego fragilis formido lapsum, non tamen volo nunc casum; de futuro misericordiæ Dei me commendo, deprecans, ut me custodiat à peccato; quòd si ceciderit fragilitas mea, deprecor, ut resurgam.»

II. Requiritur, ut propositum sit *universale* circa peccata mortalia; quidquid enim dicunt *Aversa, Dicast. Hurtad. et Plattell. ap. Croix n. 898*, asserentes, quòd, sicut sufficit dolor particularis, ita etiam particulare propositum, modò excludat positivam peccandi voluntatem; oppositum tamen omnino est tenendum cum sententia communi, quam docent *Laym. c. 4. n. 20. Pal. p. 2. n. 16. Lugo dist. 14. n. 52. Concina p. 259. n. 10. Mazzotta tom. 7. pag. 343. et Croix l. cit. cum Nav. Con. Tamb. Escob. et aliis passim, ex D. Th. 3. p. q. 87. art. 1. ad 1. ubi ait: «Pœnitentia de peccatis mortalibus requirit, quòd homo» proponat abstinere ab omnibus, et singulis.» Ratio, quia licèt dolor particularis, putà, si concipiatur ex turpitudine speciali (ut diximus *n. 443.*) alicujus criminis, satis sit ad valorem Confessionis, cum dolor respiciat tantum peccata commissa, quæ pœnitens detestari debet; non tamen sufficit propositum particulare, cum quisque teneatur absolutam et positivam habere voluntatem omnia mortalia vitandi. Unde Tridentinum *sess. 14. c. 4.* loquens de contritione in genere, dicit *est animi dolor ac detestatio de peccato commisso*, non dicit de omnibus peccatis; loquens verò de proposito, dicit *cum proposito non peccandi de cætero*; particula autem *non* utique importat propositum universale vitandi omnia mortalia. Secus verò est de proposito circa venialia; in his enim sufficit (ut docet idem *D. Th. l. c.*) quòd pœnitens proponat abstinere ab aliquo, absque eo quòd proponat abstinere ab omnibus.*

III. Requiritur, ut propositum sit *efficax*, id est aptum efficere quòd proponitur; et ideo oportet, quòd pœnitens non solum proponat peccatum vitare, sed etiam media adhibere ad peccatum vitandum, et signanter occasiones proximas peccandi, ut

communiter docent DD. Vide *Sporer p. 205. n. 313.* Non semper autem verum est, tunc solum propositum esse efficax, quando efficitur id quòd proponitur; alias quoties pœnitens recideret, toties teneretur repetere Confessiones; relapsus enim non semper est signum propositi infirmi, sed sæpius tantum signum est mutatae voluntatis; nam bene potest accidere, quòd quis verum habeat amorem Dei prædominantem, et firmum propositum nunquam peccandi, et nihilominus statim peccet, prout D. Petrus verè proposuit potius mori, quam Christum negare, et tamen ad primam ancillæ vocem negavit. Id sanè probatur ex D. Gregorio (*Hom. 30. in Egan.*) qui dixit: «In quorundam corda venit Deus, et mansionem non facit...; ad perpetranda peccata redeunt, ac si hæc minimè planxissent.» Confirmatur ex Rituali Rom. ubi dicitur: «In peccata facillè recidentibus, utilissimum fuerit consulere, ut sæpe, putà semel in mense, vel certis diebus solemnibus, confiteantur, et, si expediat, communicent.» Principalis autem efficacia propositi (ut supra innuimus) consistit in avellendis occasionibus proximis peccandi, aut in mediis debitis adhibendis, ut ipsæ, si sint necessariæ, ex proximis fiant remotæ. Unde hîc diligenter de his agere oportet.

452. — Quæritur III. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum iis, qui sunt in occasione peccandi? Et hîc dubitatur 1. Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi? Occasio distinguitur 1. in proximam, et remotam. Occasio *remota* est illa, in qua homines constituti regulariter ut plurimum non peccant. Occasionem verò *proximam* alii, ut *Nav. Man. cap. 3. n. 14. Bon. de Matr. dist. 4. p. 14. n. 11. Laym. de Pœn. c. 4. n. 9. Conc. p. 260. n. 13. et Spor. n. 323.* definiunt esse illam, in qua creditur pœnitens nunquam vel rarò à peccato abstinere. Sed definitio hæc non placet, meliùs dicendum cum *Sanch. Dec. l. 1. c. 8. n. 1. Holzm. n. 500. Lugo d. 14. n. 149. Suar. d. 32. s. 2. num. 4. Contin. Tourn. tom. 2. p. 255. Wigandt tr. 5. n. 50. Croix lib. 5. n. 252. Viva de Pœn. qu. 3. art. 4. n. 5. P. Segneri Conf. instr. c. 5. et Ronc. c. 4. q. 1. R. 1.* quòd occasio proxima *per se* est illa, in qua homines communiter ut plurimum peccant: proxima autem *per accidens*, sive respectiva est illa, quæ, licèt per se respectu aliorum non sit proxima, eò quòd non sit apta de sua natura communiter inducere homines ad peccatum, tamen respectu alicujus est proxima; vel quia hic in illa occasione, etsi non ferè semper, nec frequentius, frequenter tamen cecidit; vel quia, spectata ejus præterita fragilitate, prudenter timetur ipsius lapsus. Unde perperam dicunt *Nav. c. 3. n. 17. Lugo dist. 14. n. 150. et Viva q. 3. art. 4. n. 5. cum aliis*, non esse in occasione proxima adolescentes, qui laborando cum fœminis peccant consensu, verbis, aut tactibus, eò quòd (ut dicunt) non ferè semper in talibus occasionibus peccant; nam, ut diximus, ad occasionem proximam constituendam sufficit, ut homo frequenter in ea labatur. Notandum verò, quòd aliquando occasio,

quæ respectu aliorum communiter est proxima, respectu hominis valde pii et cauti poterit esse remota, ut bene advertunt *Holzm. et Croix l. c.*

Distinguitur 2. occasio in voluntariam et necessariam. *Voluntaria* est quæ faciliè dimitti potest: *necessaria*, quæ physicè, vel moraliter non potest avelli.

Periculum autem proximum aliud est formale, aliud materiale. *Formale* est illud, quod est proximè conjunctum cum peccato, ita ut homo in eo constitutus probabiliter peccabit, sive in peccatum consentiet; et hoc periculum semper vitandum est. Intelligendum tamen hoc (ut bene advertit *Croix l. 5. n. 254.*), si periculum sit consensûs, non autem simplicis tentationis, aut motuum. *Materiale* verò est illud, quod cum peccato non est proximè conjunctum, sed tantùm remotè, ratione necessitatis et mediorum, quæ homo adhibet ad peccatum vitandum; unde tunc accidit quòd occasio de se sit proxima, et periculum remotum: prout evenire potest in chirurgo, qui in medendis partibus secretioribus puellæ utique esset in occasione proxima peccandi, sed ratione necessitatis et officii, si debitas adhibeat cautiones piarum cogitationum, precum, protestationis de non consentiendo, bene poterit à culpa excusari; quia tunc divina adjuvante gratia, periculum fit remotum et materiale. Vide *Croix l. 5. n. 254.*

Ex præmissis infertur esse in occasione proxima qui domi retinet mulierem, quacum sæpe peccavit. Et hîc notandum, quòd si quis non habet ad suam dispositionem mulierem, quacum peccat, sed cum ea peccat semper ac accedit in illius domum, tunc illuc accedere erit occasio proxima, etiamsi semel in anno accederet, et peccaret. 2. Qui in ludo frequenter labitur in blasphemias, vel fraudes. 3. Qui in aliqua domo, caupona, aut conversatione incidit in ebrietatem, rixas, verba aut gestus lascivos. Hujusmodi pœnitentes non sunt absolvendi regulariter, nisi prius occasionem deseruerint. Pariter non possunt absolvi illi, qui licèt in occasione non peccent, aliis tamen scandalum præbent, ut communiter docent *Palau tr. 2. dist. 2. part. 9. n. 19. Bon de Matr. dist. 4. part. 14. n. 12. et Salm. c. 5. n. 62. cum Nav. Graff. Candido, Lop. etc. Addunt Croix l. 5. n. 269. et Tourn. tom. 2. p. 257. cum Cabass. quòd, cum occasio externa conjungitur cum passione aut tentatione vehementi, vel habitu vitioso, vel forti tentatione, peccat qui eam non relinquit, etsi necdum cesserit tentationi; quia rarò accidit, quòd talis se continebit, si ab occasione non separetur; unde ait *Tourn.* quòd ancilla vivide sollicitata ab hero tenetur ab illius domo discedere; qui enim liberè commoratur, ubi tam periculosè ad malum allicitur, non potest rationabiliter sperare victoriam tentationis, nisi auxiliis gratiæ extraordinariis, quæ sperari sine temeritate nequeunt ab eo, qui liberè periculum vitare potest et non vitat. Hæc tamen intelligenda sunt, si hujusmodi persona sit fragilis, et parùm devota; nam si esset pietati dedita, et cauta, et oppor-*

tuna adhiberet remedia ad tentationes repellendas ac passioni obviandum, tunc eam non obstringerem ad occasionem aufe-
rendam.

Dicit autem *Ronc. c. 5. q. 8.* non esse negandam absolutionem juveni et puellæ, qui aliquo tempore se invisunt animo Matrimonium contrahendi; nemo enim (ait) tenetur ducere personam ignotam, sed per aliquod tempus potest experiri quibus moribus alter sit præditus. Hæc assertio speculativè loquendo videtur rationabilis; sed ego experientia doctus vix semel vel iterum permetterem sponso ad domum sponsæ accedere, vel sponsæ aut parentibus illum in domo excipere; rarò enim reperi qui in tali accessu non peccaverit, saltem verbis aut cogitationibus, cum omnes aspectus, et colloquia inter hujusmodi sponso sint incentiva ad peccandum, et moraliter impossibile sit ipsos invicem tractare, et stimulos turpes non sentire ad ea quæ tempore conjugii inter se futura sunt. In his autem omnibus, præsertim ubi turpium lapsuum periculum imminet, advertat sedulus Confessarius, quòd nunquam crudeliùs se geret cum pœnitente quàm benigniùs agendo, et quò majorem severitatem adhibebit, eò meliùs illius saluti consulat. *D. Thomas à Villanova (Fer. 6. post Dom. 4. Quad.)* vocat Confessarios « impiè pios, qui ne confitentem contristent, illum in sua nequitia manerè permittunt. » Nec Confessarius turbari debet, si pœnitens dicat in hujusmodi casibus scandalum oriri, si post Confessionem amplius non accedat ad illam domum, si mulierem expellat, aut aliud simile effugiat periculum; nam illi suadere debet, quòd revera potiùs scandalo erit, si post Confessionem occasionem non auferat: aut enim alii suum peccatum aut periculum ignorant, et tunc nihil mali suspicabuntur, putà si quis famulam dimittit, vel si ab accessu in aliquam domum se abstinet; vel jam alii id animadverterunt, et tunc famam potiùs recuperabit, quàm amittet.

Ex his omnibus concludo, quòd ordinariè loquendo nunquam absolvi debet pœnitens, qui versatur in occasione proxima voluntaria, etiamsi extraordinaria signa doloris afferat, antequam occasionem removeat; occasio enim extrinseca, præsertim ubi agitur de vitio turpi, quando præsens est, ita mentem excæcat, ut omnia proposita è memoria deleat, et ad peccata ita impellit, ut aliquis, etiamsi certam suam damnationem ab illo crimine securaturam cognosceret, adhuc à peccato non desisteret. Vide mox infra *Dub. 3. n. 454.*

455. — Dubit. 2. An absolvi possit, qui se exponit probabili periculo peccandi? Affirmant *Mendo, Gob. et Caram. apud Viva in Prop. 41 damn. ab Alex. VII, et Hozes, Lumb. etc. ap. Croix l. 4. n. 257.* et consentit *Spor. n. 324.* modò adsit rationabilis causa; quia (ut aiunt), cum probabile sit quòd ille peccabit, et probabile quòd non peccabit, potest sibi formare conscientiam certam, et proinde judicium practicum non fore peccatum. Sed hanc opinionem jam refutavimus *Tom. 4. l. 5. n. 63. cum Busembao, La Croix, Carden. Eliz. etc.* Hîc addo auctoritatem